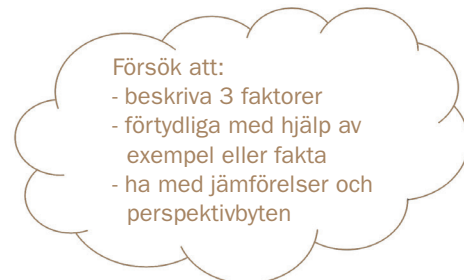

Eleverna i en klass går på samma skola och är lika gamla, ändå är de väldigt olika och planerar olika inför framtiden.

Resonera om vad som kan påverka de framtidsval en person gör.

Om du vill kan du använda dig av följande eller andra begrepp:

påverkan familj kamrater ekonomi utbildning kön möjlighet att påverka

A12 Framtidsval

Uppgiftsformulering

Eleverna i en klass går på samma skola och är lika gamla, ändå är de väldigt olika och planerar olika inför framtiden. Resonera om vad som kan påverka de framtidsval en person gör.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 2

Eleven kan föra enkla/relativt väl utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang om hur individer och samhällen påverkas av och påverkar varandra och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband mellan olika faktorer som har betydelse för individers möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta faktorer som påverkar en människas livsval
- i vilken utsträckning svaret förtydligas med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar
- i vilken utsträckning svaret fördjupas genom att exempelvis olika faktorer ställs mot varandra, perspektivbyten, jämförelser mellan exempelvis olika länder

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none">• Svaret innehåller minst en relevant faktor som påverkar en människas livsval.• Svaret innehåller minst ett förtydligande med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.	<ul style="list-style-type: none">• Svaret innehåller minst två relevanta faktorer som påverkar en människas livsval.• Svaret innehåller minst två förtydliganden med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.	<ul style="list-style-type: none">• Svaret innehåller minst tre relevanta faktorer som påverkar en människas livsval.• Svaret innehåller minst tre förtydliganden med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.• Svaret innehåller minst en fördjupning genom att exempelvis olika faktorer ställs mot varandra, perspektivbyten eller jämförelser mellan exempelvis olika länder.

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller ingen beskrivning av en relevant faktor som påverkar en människas livsval.

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst en** relevant faktor som påverkar en människas livsval.
- Svaret innehåller **minst ett** förtydligande med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.

Exempel på svar

Varje person har antingen en dröm eller vill ha ett bra jobb. Men det kan också vara påverkan från deras kompisar; dem kan berätta om ett yrke som då gör så att man blir intresserad av yrket och vill börja studera i den linjen. Men det finns också folk som bara går i den linjen för att ens kompis gör det.

Kommentar

I svaret beskrivs en relevant faktor: kompisar. Svaret förtydligas genom att beskriva hur denna påverkan går till, exempelvis genom att kamraten berättar om ett yrke.

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst två** relevanta faktorer som påverkar en människas livsval.
- Svaret innehåller **minst två** förtydliganden med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.

Exempel på svar

Det beror ju på hur man är som person, om man vill bo nära familj och vänner eller kan tänka sig att flytta utomlands. Det har mycket med vilket stöd man har hemma.

Utbildningen betyder mycket, om man vill plugga vidare och är beredd att lägga den tiden eller om man vill ha snabbast möjliga jobb. Beror på vad personen har för mål, om man alltid vill komma så långt som möjligt eller om man nöjer sig med ett vanligt liv. Ekonomin är viktig också. Beror ju på hur mycket pengar man kan satsa på utbildning osv.

Jag tror även att tjejer vågar ta mer risker i att uppnå sina drömmar. Killar vill nog överlag ha ett ganska säkert liv.

Kommentar

Svaret innehåller fyra relevanta faktorer som påverkar en människas livsval, hur man är som person, stöd hemifrån, studiemotivation och ekonomi. Svaret innehåller två förtydliganden. Faktorn om hur man är som person förtydligas med hjälp av exempel: ”om man vill bo nära familj och vänner eller kan tänka sig att flytta utomlands.” Faktorn om studiemotivation förtydligas genom: ”om man vill plugga vidare och är beredd att lägga den tiden eller om man vill ha snabbast möjliga jobb.” Svaret innehåller ett antagande angående killars och tjejers möjligheter att uppnå sina drömmar. Detta bedöms inte som en relevant faktor då det är ett generaliserat antagande.

Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst tre** relevanta faktorer som påverkar en människas livsval.
- Svaret innehåller **minst tre** förtydliganden, med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.
- Svaret innehåller **minst en** fördjupning genom att exempelvis olika faktorer ställs mot varandra, perspektivbyten eller jämförelser mellan exempelvis olika länder.

Exempel på svar

En av faktorerna som kan påverka deras planer för framtiden är deras kamrater. Några av dem kanske har lätt för sig att påverkas av sina kamrater vill och inte vad en själv vill. Man kanske har kompisar som har dåligt inflytande på en själv.

En annan faktor är betygen, de med bra betyg kan planera hur de vill i princip och kan satsa hur högt de går, medan de med mindre bra betyg kommer begränsas och inte kunna riktigt planera som de egentligen har tänkt. Familjen kan också påverka elevens betyg t.ex. om man har föräldrar som ”pushar” en att lyckas och att göra bra ifrån sig. Om man har högutbildade föräldrar kan de ta mer ansvar för eleven utbildning och har mer chans att påverka och hjälpa eleven till skillnad från om eleven har lågutbildade föräldrar. Den lågutbildade föräldern kanske ”pushar” eleven lika mycket men har inte lika stor chans att påverka och hjälpa eleven med skolarbetet.

I Sverige påverkar kanske inte Ekonomin lika mycket som i andra länder för att i Sverige så är skolan mestadels gratis- I andra länder där man betalar för skolan så kommer eleven med rika föräldrar har helt andra förutsättningar än eleven med fattiga föräldrar. Föräldrarna kommer kanske inte ha råd att betala för elevens utbildning efter grundskola då måste eleven börja jobba, medan eleven med rika föräldrar får fortsätta med sin utbildning.

Kommentar finns på nästa sida.

Kommentar

Svaret innehåller fyra faktorer: kamrater, stöd hemifrån, föräldrars utbildningsnivå och ekonomi som påverkar en människas livsval. Påverkan från kompisar förtydligas med hjälp av exempel: ”Man kanske har kompisar som har dåligt inflytande på en själv.” Stöd hemifrån förtydligas genom att eleven skriver: ”Familjen kan också påverka elevens betyg t.ex. om man har föräldrar som ”pushar” en att lyckas och att göra bra ifrån sig.” Föräldrars utbildningsnivå förtydligas genom att eleven skriver: ”Om man har högutbildade föräldrar kan de ta mer ansvar för elevens utbildning och har mer chans att påverka och hjälpa eleven”. Eleven fördjupar därefter sitt resonemang genom att jämföra hur föräldrars utbildningsnivå kan påverka: ”till skillnad från om eleven har lågutbildade föräldrar. Den lågutbildade föräldern kanske ”pushar” eleven lika mycket men har inte lika stor chans att påverka och hjälpa eleven med skolarbetet.” Resonemanget fördjupas även i avsnittet om ekonomi där svaret visar att påverkan av ekonomi inte behöver vara lika stor i Sverige som det kan vara i andra länder där skola och utbildning inte är gratis: ”I andra länder där man betalar för skolan så kommer eleven med rika föräldrar har helt andra förutsättningar än eleven med fattiga föräldrar. Föräldrarna kommer kanske inte ha råd att betala för elevens utbildning efter grundskola då måste eleven börja jobba, medan eleven med rika föräldrar får fortsätta med sin utbildning.”